

ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Η ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙ ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ κ. Κ. ΦΙΛΑΝΔΡΟΥ

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ.-ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΥΝΑΣΤΙΚΟΝ.-Η ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΟΝ.-ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΕΝΘΟΣ

ΕΣ. Τύπος 249. 1924

[Κατά παράκλησιν πολλών αναγνωστών μας, παραθέτομεν κατωτέρω ολοκλήρον τὴν ἀγορεύσιν τοῦ πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης καὶ ἐλευθεροῦ ἀνεργάτου μας κ. Κωνστ. Φιλάνδρου, τὴν ἐκδομένησαν τελευταίως ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν ἐπιπέδων τῆς Κυβερνήσεως.]

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Διὰ πρώτην φοράν, κ. πληρεξούσιοι, μετὰ τὴν μακροῦν τῆ λήξει τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεων ἀνάγκημι τὸ ἐπίσημον τοῦτο βήμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μετὰ τῶν τότε Ὁρακῶν συναδέλφων μου κατ'ἐναντίωσιν ἐκρούσαμεν τὸν κίνδυνον τοῦ Ὁρακο-Μικρασια-

Ο ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ κ. ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ

τικοῦ κινδύνου. Ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ ταύτῃ θὰ ἐπεθύμηον, κύριοι ὄντες, ἀπὸ πάσης ἄλλης ὀμιλίας καὶ ἄλλης περιγραφῆς προσεγγίξω ἐν τῇ αἰσθησὶ ταύτῃ αὐτὰ τὰ συντελεσθέντα ἐν τῇ ταύτῃ Ὁρακο-Μικρασιατικῇ τραγωδίᾳ ἢ τοῦλάχιστον τὰ προσκόμματα ἐπὶ τοῦ βήματος τοῦτου καὶ παρανοήσασθε τὰ ἐγκρίματα τῆς Μικρασίας καὶ Θράκης, τὰ σάβανα τοῦ Πόντου, τὰ σούβρια τῆς Βοσφίου Ἠπείρου, καθήματα μὲν ἐκ κοσμοῦ πλῆθον καὶ ἐκ κοσμοῦ μολώπων. Σεβόμενος ὁμοῦ τὴν εὐμισθρίαν τοῦ σεβαστοῦ μου ἀκουατηρίου δὲν φέρω ταῦτα ἐνώπιον ὑμῶν, ἀλλὰ περιορίζομαι εἰς τὴν διὰ λιτῶν φράσεων καὶ λέξεων περιγραφὴν τῆς συμφορᾶς αὐτῆς τῆς τραστίας, ὅσοιαν οὐδέποτε ἀνέγχομεν ἢ μακροῦν ἡμῶν Ἐθνικῇ Ἱστορίᾳ.

Γνωρίζω ἄλλωστε ὅτι αἱ λέξεις εἶνε μορφολόγια καὶ δὲν ἀποδίδουσι πιστῶς καὶ ἐπικριτικῶς τὰ γεγονότα. Ἐπειτα καὶ ἂν τὴν Μοῦσαν τοῦ Πινδαρου κατεχόν ἢ τὴν λυρὴν τοῦ Ὀρφέου ἐχειρίζομεν, προσεῖτε δὲ καὶ ἐάν—ἴνα κατὰ τὸν ἀειμνήστου Βασιλεῖδου εἶπω—εἰάν ἡγοῦντο χειμῶνος, νύκτες ἐκατόν καὶ σιδηροὺν μὲν ἐγὼ εἶχον τὴν στήθην, Ἴωβιοι δὲ σὺς τὴν ὑπομονήν καὶ πάλιν δὲν θὰ ἐτερομάτιζα ἐνώπιόν τοῦ ἀεθροῦ μαρτυρολόγιον τῶν σκιλίβων καὶ προσφύγων τῶν ὁποῖων πᾶς ὁ φύλλομετρον τὴν ἱστορίαν ἐξάγει μετὰ φρίκης αἰμοσταγεῖς τοὺς δακτύλους. Διὰ τοῦτο, ἐκαυτολαμβάνω, περιορίζομαι εἰς τὴν δι' ὀλίγων λέ-

ξαι ἢ δυστυχία, κύριοι συναδέλφοι, πάντοτε εἶνε ὄληρα καὶ φορτικῇ. Ἄλλ' ἐρωτῶ ἡμᾶς καὶ ἐρωτῶ δι' ὅληρον τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν: Τί ἐπρεπε νὰ πράξομεν καὶ πῶς νὰ καταφύγομεν; Κατὰ τὴν πρώτην ἡμῶν προσφυγὴν εἰς Ἑλλάδα ἴσως νὰ ὤψησαν Κράτη, τὰ ὅποια δι' ἰδιαιτέρους αἰτῶν σκοποῦσι, θὰ μᾶς ἐδέχοντο εἰς τὰ μέρη των. Ἀλλὰ μὴ ταῦτα ἔβηρος σκέψης καὶ ἰδέα οὐδέποτε διήλθεν ἐκ τοῦ νοῦς ἡμῶν. Προστιμησάμεν καὶ τότε καὶ νῦν νὰ παραμεινομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔστω καὶ ἐνοχλητικῇ, καὶ φορητῶν γεγενημένων πησιοντωνἀδελφῶν ἡμῶν. Ὅσο δὲτινα ἤτρωσεν: ἕνα τεμάχιον ἐρηρῶν ἄρτου καὶ μίαν πενιχρὰν καλύβην!..

ΔΕΝΑΡΙΝΟΣ.—Ποσῶς ὁ προσφυγικὸς κόσμος δὲν εἶνε φορτικὸς ὅχι μόνον δὲν ἐνοχλεῖται, ἀλλὰ ἐκαστοὶσθαι θὰ ἀσθανθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ἐφόσον δυνηθῇ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἐπὶ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἀσθάνεται, οἱ εἶνε πρὸς ὑμᾶς. (Χειροκροτήματα)

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Ἐχαριστῶ ὑμᾶς ἀξιότιμοι κύριοι συναδέλφοι, ὅσοι εὐχαριστῶ καὶ τοὺς μικροσύντας τοῦς λόγους ὑμῶν τοὺς καὶ ἄλλοι. Ἄλλ' ὄρεϊται νὰ σὺς δηλώσω, ὅτι τὸ φερόμενον τοῦ ἐλευθεροῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ ἐπίσημον ἡμῶν, ἐντεῦθεν καὶ ἀσθανόμεθα τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὁ καδ' ἡμᾶς εὐγενῆς καὶ ἐθικός καὶ φιλοπατρὸς ἑλληνικὸς λαός, δὲν πταίει καὶ δὲν ἐπταίει ἀν' ἐκστρατείας κατὰ τὸ κοινὸς λεγόμενον, εἰς τίνα σημεία τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ... Σεβόμενοι τοὺς νεκροὺς ἀντικαταρρομῆθαι πρὸ αὐτῶν καὶ εὐλαβήσομεν τὸν ἑσθαι χρόνον τῆς Συνελεύσεως, δὲν θέλομεν νὰ ἀναμολολεῖσθαι τὴν στήθην ταύτην γεγονότα, τὰ ὁποία σπαράσσουσι τὴν καρδίαν ἡμῶν. Ἀλλ' ὁ ἑλληνικὸς λαός, ὄρεϊται νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ εἶνε πεπεισμένος ὅτι ἐπιδοκίμοι εἰς τὸ στάδιον ἀκόμη τῆς ἐγκαταστάσεως ἡμῶν, θὰ καταβάλομεν πᾶσαν προσπάθειαν καὶ θὰ ἀναπτύξομεν ὅλας ἡμῶν τὰς δυνάμεις, ὅσοι καὶ αὐτὸν ἀπαλλάξομεν τῆς ἐνοχλήσεως καὶ πᾶν ὅ,τι δι' ἡμᾶς ἐδραστηρίσθη τὸ Κράτος; νὰ ἐκαναδοῦσθαι, ὅτι μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπολογισμοῖσι συντελεσται τοῦ δημοσίου πλοῦτου ἐν τῇ Χώρα νὰ καταστῶμεν (Χειροκροτήματα).

Ἦδη μὲν εἰς τὸν ἰσὸν καὶ τὴν συμφορὰν ἡμῶν μᾶς ἀνακουφίσαι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως, καὶ δι' αὐτῶν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ λόγοι οἱ προγραμματικὸι τοῦ ἀξιότιμου προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, σταλῶσιν σαφῶς ἐπισημαίνουσα ὅσον ἐπὶ τῆς φεγεομένης ἡμῶν ψυχῆς. Θὰ παρακάλεσω ὁμοῦ τὴν Κυ-

βέρνησιν ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ ἢ Συνέλευσιν ὅσοι: ἐκ τῶν ἑλλομένων παραδειγματῶν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποστολῆς του, ὄλας τίνα παρουσιάσασθε ἐνώπιόν τοῦτο. Ὅταν ἐξέλθῃ ἡ Τουρκία παρὰ τὸ πλεῖστον τῶν Μικρασιατικῶν Δυνάμεων, μετὰ ἕνα μῆνα ἀντιπροσώπει τὸ προσφυγικὸν κόσμον ἐνεργητικῶς ἐνώπιον τοῦ Κωνσταντινου ἀπὸ προημιοντος τῶν διεμηνησῶν θὰ τὸ ἀπαγγεῖται, ὅτι οὕτω πολυμετῶς κεραιστικῶς ἐξητοῦμεν οὕτω ἐκστρατείας ἐπιδοκίμοι, οὕτω ὁσάκις δι' ἀπομνηστικῶν μετὰ τῆς Τουρκίας ὁσῶσον ἐνοδοῦμεν. Μόνον πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων ὀφείλομεν τὴν συμφορὰν τῶν ἀλυτρωτῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ τὰς καταδυναστεύσεις αὐτῶν νὰ ἀναπτύξομεν. Ἐδέχθη τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ὅταν αὐτὴ δι' ὀλίγων λέξεων ἐξετραγώδησεν τὴν συμφορὰν καὶ τὰ διανοητικὰ τῶν δυστυχῶν ἀδελφῶν μας ὁ τότε βασιλεὺς στραφεῖς ἀποτόμως εἶπεν:

«Καταλαβαίνο, πᾶς ἐνός πόλεμος καὶ τὴν Τουρκίαν θὰ τελειοῦται ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα». Φαντάσθε ὅποια χάρα καὶ ὁποία ἀγέλλαισιν ἀντιτύπη ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τῶν δυστυχῶν προσφύγων. Καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἐκείνως προσέθεσε. «Ἀλλὰ μᾶς ἐπρόβλεψεν ἡ Ἐκκλησία». Καὶ ὅταν ἐτόλμησε εἰς ἐκ τῶν προσφύγων νὰ τοῦ εἶπει. «Ο προσφυγικὸς κόσμος

τὸ ζήτημα λυθῇ διὰ λυσηρησικῶν ὑποχωρομένων καὶ ἡμῶς εἰς τοῦτο κολοῦται φρονούμεν, ὅτι κρῖται νὰ δοθῇ προηγουμένως ἡ λύσις αὐτοῦ ἐν τῇ Βουλῇ. Ἀναφορικῶς ὁμοῦ πρὸς τὸ δυναστικὸν θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ μὴ ἔχομεν τὴν γνώμην ταύτην. Κύριοι, μὴ παραστήθητε, ἐάν ὁ προσφυγικὸς κόσμος δι' ὀλίγου μετὰ τοῦ ὁποῖου στροβιλιζομαι ἀπὸ τοῦ 1914 καὶ ἐντεῦθεν δὲν διακρίται σημεῖα πρὸς τὴν δυναστικὴν τὸν Γλαυκομύου, ἐπ' ὅσον ἐξὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ ἡμῶν, ὀλιγώτερα ἡμῶν παθόντες, δὲν διακρίνεται ἐπιμετῶς πρὸς αὐτὴν. Τὸ παλάτι, κύριοι πληρεξούσιοι, τὸ παλάτι, καδέποτε μᾶς συνεπαύθησεν, οὐδέποτε μᾶς ἐπέσπασεν, οὐδέποτε ἐνδιαφέρθη περὶ ἡμῶν (ἔδωκε)

Καὶ ὁμοῦ ἡμῶς πᾶσι ὅσοι ἐπέστημεν ἐπὶ ἐπίσταν ὀκτώμιαι ὄντες: ἔστωσαν Κωνσταντινοῦ! Ἐάν ἡ ἐλευθερία ὄντων ἠθάλε Βασιλεῖα τῆς, ἡμῶς τὸν ἀνέχον ἀντοκρότορα εἰς τὸ Βυζάντιον ὅσοι καὶ ἄλλοι!

Καὶ πᾶσι ὅσοι καὶ πᾶσι καὶ φιλοπατρῶς δὲν ἐπταίεισθε ὅς αὐτὸν! Καὶ ὁμοῦ ἄλλοι: δὲν μᾶς συνεπαύθησεν, δὲν μᾶς ἐπέσπασεν, οὐδέποτε μᾶς ἐπέσπασεν δι' ἡμᾶς.

Ἡ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΓΛΥΕΜΠΟΥΡΓ

Καὶ ὁμοῦ ἐπιτροπῇ ἢ Συνέλευσιν ὅσοι: ἐκ τῶν ἑλλομένων παραδειγματῶν τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀποστολῆς του, ὄλας τίνα παρουσιάσασθε ἐνώπιόν τοῦτο. Ὅταν ἐξέλθῃ ἡ Τουρκία παρὰ τὸ πλεῖστον τῶν Μικρασιατικῶν Δυνάμεων, μετὰ ἕνα μῆνα ἀντιπροσώπει τὸ προσφυγικὸν κόσμον ἐνεργητικῶς ἐνώπιον τοῦ Κωνσταντινου ἀπὸ προημιοντος τῶν διεμηνησῶν θὰ τὸ ἀπαγγεῖται, ὅτι οὕτω πολυμετῶς κεραιστικῶς ἐξητοῦμεν οὕτω ἐκστρατείας ἐπιδοκίμοι, οὕτω ὁσάκις δι' ἀπομνηστικῶν μετὰ τῆς Τουρκίας ὁσῶσον ἐνοδοῦμεν. Μόνον πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων ὀφείλομεν τὴν συμφορὰν τῶν ἀλυτρωτῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ τὰς καταδυναστεύσεις αὐτῶν νὰ ἀναπτύξομεν. Ἐδέχθη τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ὅταν αὐτὴ δι' ὀλίγων λέξεων ἐξετραγώδησεν τὴν συμφορὰν καὶ τὰ διανοητικὰ τῶν δυστυχῶν ἀδελφῶν μας ὁ τότε βασιλεὺς στραφεῖς ἀποτόμως εἶπεν:

«Καταλαβαίνο, πᾶς ἐνός πόλεμος καὶ τὴν Τουρκίαν θὰ τελειοῦται ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα». Φαντάσθε ὅποια χάρα καὶ ὁποία ἀγέλλαισιν ἀντιτύπη ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ τῶν δυστυχῶν προσφύγων. Καὶ εὐθὺς ἀμέσως ἐκείνως προσέθεσε. «Ἀλλὰ μᾶς ἐπρόβλεψεν ἡ Ἐκκλησία». Καὶ ὅταν ἐτόλμησε εἰς ἐκ τῶν προσφύγων νὰ τοῦ εἶπει. «Ο προσφυγικὸς κόσμος

ἐπ' αὐτοφάσιν προσφύγων νὰ ῥίπτοιεν μὲν περικιστῶν περικιστῶν εἰς τὸ πλάσι διὰ τὰ τὰ καύσων! Φαντάσθε ὅποια τὴν μῆνην καὶ τὴν καταφορὰν κατὰ τῶν δυστυχῶν προσφύγων.

Ἐν θέλω κύριοι πληρεξούσιοι νὰ κοινοῦσθε περισσότερον τὴν Συνέλευσιν. Οἱ πενοῦντες; καὶ θρηνοῦντες; δὲν ἔχουν τὴν ἔδωκα νὰ συνηλίσουν τὸ μαρτυρολόγιον των. Σεβόμενοι ἐν τοῦτοι; τοὺς νεκροὺς; ἀντιπροσώπεισθε αἰσιπλῶς πρὸ αἰτιῶν ἀναφανοσθέντες: Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν θανόντων καὶ ὅσα καλῆ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀπῆλθον ἐντεῦθεν. Ἡμῶς μόνον τοῦτο κοινοῦμεν: ὅτι κατόπιν τῆς τραστίας ἐθνηκῆς καταστροφῆς, διὰ τὴν ὁποῖαν κυρῶς καὶ πρώτιστον; θροῦομεν ὑπάτιον τὸ Παλάτι καὶ συγκεκριμένως; τὴν Δυναστείαν τῶν Γλαυκομύου, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεχθῶμεν τὴν Δυναστείαν ταύτην. Φρονούμεν μάλιστα ὅτι ἐάν καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν δὲν ἔπαιζε δυστυχῶς; εἰ τοῦ ὁρόνου ὄνονον; τῆς Δυναστείας ἐκείνης μέχρις ἐσχάτων, ἴσως; τὸ ἔθνος θὰ ἐπέπθει περισσότερον τὴν κολοσσίδα ἐθνικὴν συμφορὰν. Διὰ τὸ ὁμοιογενεῖς; τὸ Κράτος;—δὲν λέγω ἢ Πατρίδα καὶ ὁ λαός;—δὲν ἐπέπθει ὅσοι; εἶνε καὶ ὅσον εἶνε τὴν συμφορὰν καὶ τὴν καταστροφὴν ἐκείνην. Καὶ ὁμοῦ; τῶ 495 π.Χ. ὅταν κίτεστραφῆ ἡ Μήλιτος καὶ ἐτάληρος ὁ Φρόνιτος νὰ ἐφαρμίσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς κίτεστραφῆ διὰ ὄραματος τὴν ἄσπιν τῆς Μήλιτος, διόκληρον τὸ δι' τῶν ἐξελθῆ εἰς; δᾶκρυ, ἀπληροῦσθ ἢ παρῆτερον παρῆτασι; τοῦ ἔργου καὶ ἐπεβλήθη πᾶν ἡ κλίον δραχμῶν εἰς τὸν συγγραφεῖ αἰ; ἀναμνήσαντα αἰκία κακῆ.

Καὶ ὁμοῦ; εἶνε μὴ Μήλιτος; ὅχι μόνον μὴ Ἰωνία, ἀλλ' ὀλοκληρῶς ἢ Μ. Ἀσία, ὀλοκληρῶς ὁ Πόντος; καὶ ἢ Ἄν. Θρακίη καὶ ἢ Β. Ἠπειρος; ἔχουν καταστροφὴν καδ' ὀλοκληρῶν καὶ ἐκείσθη ἐκ μεμελίας—ἐνὸς κατὰ αἰμαρῆς; στήθην κλίον μαρῶν διελθόντα ἄλλοτε ἐκσφαιρῶς; εἶνε; χάρα; δὲν τὸ ἐπέπθει—καὶ τὸ ἔθνος κίτεστραφῆ; δὲν ἔπαιζε ὅσον εἶνε καὶ ὅσον εἶνε τῆς Ἑλλάδος; καὶ τοῦτο ὅχι ὅσον δι' ἡμᾶς; ὅσον πρὸς; παραδειγματῶν κίτεστραφῆ τῶν νέων γενεῶν... Ἐν ἀσπιν ἀπρῆτασι τὰ γεγονότα εἶνε κίτεστραφῆ καὶ ἄλλοι; πᾶς; δὲν δύνανται νὰ γίνωσι, παρὰ ὅσοι; ἔγιναν. Ἐν τοῦτοι; καὶ ἢ ἀνάμνησις; εὐκλείων ἡμερῶν ἐν ὄρα δυστυχίας ἐνὸς ἀπ' ἐνός; ὄλβει συγγρόν; ἀνακουφίσει. Καὶ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι, ἄλλοτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων ἀπὸ τῆς ἐπίσημον ταύτης; θεσσο; ἦλθον τὸν χάρτην τῆς Μεγάλης; Ἑλλάδος; μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ συνεχίσει καὶ θὰ ἐμπίστωσιν κερδαῖς ἀπὸ κίτεστραφῆ. Ἀπὸ τῆς; ἴδεις; ταύτης; θέσσο; ἐγὼ ὁ τυλαινός; καὶ ἄλλοι; ἀντιπροσώπος; τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου ἄλλωθεν τὸν χάρτην τῆς Ἐθνικῆς καταστροφῆς; (Συγγρόν); ἐπιδοκίμοι μελᾶνα καὶ ἐρυθροῦσταν χάρτην τῆς; Τὰ μετὰ ἐρυθροῦσταν αἰματωδῆς χρομᾶ σημεῖοι; εἶνε τὰ μέρη τὰ ὁποῖα κίτεστραφῆ ἀνεξίτητοι; τίλοισ; μετὰ τὴν στήθην τῶν Σεβῶν καὶ τοῦ Νεῖτῶ, τὸ ἐλαφρῶς; ἐρυθρόν εἶνε ἐκείνους τὸ ὅποιον κατελέθονε διὰ προσλοσσο; τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐν Μικρασίᾳ τὸ δι' μελᾶν καὶ πένθιμον εἶνε ἐκείνους τὸ ὅποιον κατελέθονε αἱ μετανομήσαντα Κυβερνήσει; καὶ τὸ ὅποιον αἰρωνίδας; ἐγκατελείφωμεν, ὅσοι; ἐγκατελείφωμεν καὶ τόσα ἄλλα πολυτίμητα τιμαρῆ καὶ ἰδεῶν. Καὶ ὁμοῦ; οἱ ἀντιπροσώποι; τῶν Ὁρακῶν λαοῦ, κύριοι πληρεξούσιοι; ἀπὸ τῆς; θεσσο; ταύτης; κατ' ἐναντίωσιν ἄλλοτε ἐκρούσαν τὸν Κόδιον τὸν Ὁρακοκρατικὸν κίνδυνον. Δὲν εἰσπροκόσθησαν!

επειδή περιφάνη τον γενομένην, παρακλιών τον όποιον ή εφάρτατος όμιλον ανταλλάξαι εφάρτασθαι να συμπληρωθεί έκάστοτε τα κυριόν παρονομαζόμενα γεννά.

Επί των κυβερνητικόν δηλώσεων, κύριοι κληροδοτοί, θα έχω την τιμήν ν' ασπασθώ την Συνέλευσιν επί των τριών μόνον, τών κατ' έρε θεμελιωδόνσημείων, τ. έ. επί του προσφυγικού, του πολιτειακού και του δυναστικού. Καί όσον μέν άφορά το πρώτον, όφελαι να όμολογήσω, ότι, ως άντιπροσωπος και έγω του προσφυγικού κόσμου, κατέχομαι υπό βαρβατίτης συγκινήσεως διά τους όμολογούμενους τιμητικούς περί προσφύγων χαρακτηρισμούς του άξιότιμου κυρίου άρχηγού των Φιλελευθέρων ός και διά το θερμόν προαγματικόν ύπερ αυτών ένδιαφέρον της Κυβερνήσεως. Ούδόλος άμείβελλαι άλλως τε περί τούτου. Το κομμα των Φιλελευθέρων άνεκαθεν, από της πρώτης μέχρι της δευτέρας ήμιον προσφυγής εις Ελλάδα, ύπήρξε στοιχειώτατον πρός ήμάς. Έντεθεν και όλόκληρον νομοθεσίαν ύπερ ήμιόν έθέσπισε και Ύπουργοίαν ιδιαίτερον πρός τούτα ίδρύσεν, αλλά και περί της θριαμβικής επανόδου των προσφύγων εις τας πατρίδας; εστίας τον εισαγγή, έμρόθησε και έλέτησε.

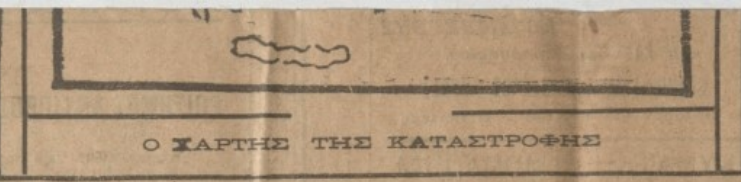
Έάν την έθνικην ήμιόν έλευθερίαν επί πολύν να χαρώμεν δέν ήξιώθημεν, δέν έβιαθα ήμεεις οι υκαίτοι, ό, πολύ εδστόχος έτόνισεν ο άξιότιμος άρχηγός των Φιλελευθέρων. Διότι διεφορομεθα: εις τί ήμεεις ήμαρτομεν; ή ποιάς ήθιμάς άρχας παρέβημεν; ή ποιάς υποχρεώσεως ήμιόν πρός την Πατρίδα δέν εκπέτασμεν, ώστε να τιμωρούμεθα διά δευτέραν φοράν δι' έκχώσεως από τας πατρίδας ήμιόν εστίας; Μη την πίστιν ήμιόν αλόβητον δέν έτηρήσαμεν; Μη εις την έθνικην ιδέαν όλοφύγως δέν άπερωθήμεν, ή μη υποχρεώσεως ήμιόν προς την Πατρίδα και τότε σκαλοποιήσας και έλευθεροί επί τι διάστημα δέν έεπληρώσαμεν; Αλλά περί τούτων άλλοι γενέσσοσαν κριταί και τιμηταί. Ημεεις ήδη λευθούμεν και θρηνούμεν! Καί εις το πένθος ήμιόν το βαρύν έντονος διαμαρτυρία κατά της προσγενόμενης εις ήμάς άδικίας. Καί εις ούθηνος ήμιόν διάφορος κραυγή πόνου κατά των υκαίων της συμφοράς ήμιόν. Μέσα όμοιόν δέν το βαρυνέθο; και εις την συμφοράν ήμιόν, εις ήν κινδυνούμεθα, δέν δυναμέθα να άποκρούμεν, ότι τόσο κατά την πρώτην όσον και κατά την δευτέραν ήμιόν προσφυγήν, άντικρούσαμεν εις την Έλευθερίαν Ελλάδα τας άγαθωτάτας; και άδελφικωτέρας των διαθέσεων έκ μέρους του άδελφού Έλληνικού λαού, όσας και τας ευμενεστεράς των προθέσεων έκ μέρους των Φιλελευθέρων Κυβερνήσεων.

Η ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΠΡΟΦΥΓΩΝ

Ο Έλευθερός Έλληνικός Λαός ύπήρξε και διατέλει άκόμη στοιχικός άπέναντι ήμιόν. Ηνωείς και τότε όσος και σήμεραν τας άγκυλάς αυτού και μάς περιεπύχθη, μάς ήσπάσθη εις το μέτωπον, τη μετωκία του από το στόμα του έβγαλε και μάς την προσέφερε.

Διότι αι συχνά αυταί και άλλαλλάλοι φορολογία, αι επικαταξαι σημάτων, αι άκαλοτριώσεως γαίων τί άλλο σημαίνουν παρά τούτο; Καί δέν ήρκούθη έως έδω, παρά άρμάτως τα πάλλαιά του, τα λεβεντοκούκλα του και τα έστειλε ν' άγωνισθούν δι' ήμάς, να πολεμήσων δι' ήμάς, να χάσων το αίμα των δι' ήμάς, να σποδάγουν δι' ήμάς, να έλευθερώσων ήμάς! Τόν ευγνωμοσύμεν! Μη δυναίμεν, μη έχοντες επί του παρόντος τίποτε άλλο να προσφέρωμεν πρός τον άδελφόν Έλληνικόν λαόν, την ευγνωμοσύνην ή μόν την άτεμερον προσέφορον. (Φωναί: ένευε!) Διότι, άν να πάντα άπολώσαμεν ό; εκ των άλλαλλάλλων έθνικών συμφορών και καταποροών, δέν άπολώσαμεν, κυρία, την τιμήν και την ευγνωμοσύνην μαζί με την έθνικην και την δημοκρατικην ιδέαν. (Χειροκροτήματα.)

Ηδη διανύοντες το στάδιον της άποκαταστάσεως ήμιόν εν τη έλευθερία Ελλάδα, ός ελίκοντες και τιμω όρείλομεν να όμολογήσωμεν ότι και όχληροί και φορτικοί προς τον Έλληνικόν λαόν ύπήρξαμεν, διότι ή συμφορά

βέρνησαν ως και την Συνέλευσιν, όσας οι όμοιοι όθιοι λόγοι ως τάχιστα μεταβληθώσιν εις έργα και εις πράγματα, διότι εν μέσω μάλιστα χειμών και μια στιγμή παρερχόμενη των προσφύγων, εις έπιθήμιος και έπισωρούει συμφοράς επί συμφορών και θύματα επί θυμάτων. Με την άγαθήν αυτήν πεσοθήσαν και έλπίδα ταρματίζον τον λόγον μου επί του προσφυγικού ζήτηματος και εισαχόμαι εις το δυναστικόν. Έαν το σεβαστόν ακροατήριόν μου έχη καταπονήθη εκ των άνω της θέσεως ταύτης μέχρι τούδε εκφωνήθαι τον λόγον, δύναμαι να αναβάλω δι' αύριον. Έάν όμως με κάμητη την τιμήν να με άκούση και περαιτέρω, συνγίξω.

ΦΩΝΑΙ: Όχι, όχι. Έξακολουθήσετε.

ΠΟΤΕ ΕΝΔΕΙΚΝΥΤΑΙ ΤΟ ΛΑΟΨΗΦΙΣΜΑ

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Επί του πολιτειακού λοιπόν τότε πρώτον και έπειτα επί του δυναστικού. Καί άναφορικός μέν προς το πολιτειακό, θα μου έπιτρέψη η Συνέλευσις να προυν, ότι καθ' ήν έποχην ανά τον κόσμον όλον πνεύι δομητικόν και άκατάτητον πνεύμα δημοκρατισμού, άποτελεί—ας μου έπιτρέψω έμεεις—άλογος διά την Ελλάδα, να έχωσιν έκείνη μεσαιωνικών νοσηροτήτων. Διά τήν Ελλάδα, εις την οποίαν εσάπη και έπιστάσεν, έκαιλλεργήθη και άνεκτήθη και έπυλώθη; έκκαρποφόρησε και έπυκνωκώτατα έπυκνωκώτατα αποτελέσματα το δημοκρατικόν πολιτικόν ήθη της Έλλάδα, ή όποια εις ή μήτηρ και ή κόρη; τών δημοκρατικών ιδέων και των δημοκρατικών άρχών, δέν επιτρέπεται να ασκητη και ναδιστάξη άκόμη, άν πρέπην άπολόγηται, χειρας της και να άγχαλλήση την ποδών κόσην της ήν να προσπαθή δι' έλευθερίαν να άντιμετωπίση αυτήν και την κρατικηήν, καθ' ήν στιγμήν ή σερνιή έόδα; έκτινοβολεί επί της Ακροπόλεως. Το κράτη, κύριοι, να άντικρούση και άσπαρδή την δημοκρατικην ιδέαν ή Ελλάδα; διά λαοψηφισματος, τούτο σημαίνει ότι ήμεεις, ήμνήσεως της θεάς ταύτης δέν τολμούμεν δι' εθείας να βαδίσωμεν προς αυτήν, να την άρνούμεν έκδοτον και έγκαταλειμμένην εις τους όμορους διά να την περιουλλέγουν και την περιφροσύνην ζένοι, οι όποιοι έναβρύνονται διά την άπόκτησιν του τεκνου ήμιόν.

Το λαοψήφισμα! Αλλά τούτο, κύριοι, ούδέποτε έκαράξει άσολίτως το έθνικόν φρόνημα, και ούδέποτε έμνησεν και εκμαίσει έπόλως το έθνικόν συμφέρον. Όρθός λοιπόν και οι κοινωνιολόγοι συγγραφείς χωρίζουν τα ζητήματα επί των όποιον πρέπει να διεταχθή λαοψήφισμα. Είς την Έλβετιαν επί παραδείγματι, εις το πρότερον ευνομούμενον τούτο κράτος, δημοψήφισμα διετάχεται επί συγκεκριμένων διατάξεων, π. χ. επί φορολογίας του Κρατικού, επί έναικοιστάσιον και επί άλλων παρεμφερών ζητημάτων. Προκειμένου όμως περί έννοιαν γενικόν και άρρηκόντων, όσας εις το ζήτημα της έλευθερίας των λαών, του πολιτειακού αυτού, και των τοιούτων, επί των ζητημάτων αυτών ένδιαφέρει, άποφασίσει και ορθώσει ταυτα ή διανοούμενη τάξις του Έθνους εν τη Βουλή.

Και ήμεεις προσπαθώμεν διά λαοψηφισματος να λύσωμεν ζήτημα τόσο σοβαρόν, το όποιον έκαρπεν εύδως έξ αρχής να θέσωμεν εις τάπητος εν τη αίθουση ταυτη και να λύσωμεν αυτό άπαιε διά παντός ένταυθα. Έρ' όσον όμως; κολλούται υτες έξ ήμιόν εις τούτο, διότι ένώπιον του λαού ύπεσχέθησαν, όσας

Μεγαλειότατε φρονεί, ότι το να έξέλθω ή Τουρκία παρά το πλεονόν των Μεσοεραπεικόν Δυναμειών-άπεφυγμέναι να έπινομεν παρά το πλεονόν της Γερμανίας; διά το εύθικτον του πράγματος—έξυμνησεί τα έθνικά ήμιόν συμφέροντα, άντε έστραφή άπό τούτος και ειπε: «Μά φύνεται πάς οι Τούρκοι δέν εινα και τούτοι κινάι, αλλά σεις τους παρατούσατε!»

Π. ΚΑΡΑΪΑΝΟΣ.—Διακόπιον λέγει ότι ένδυροβρι ότι κατά το δεύτερον έτος του Εθνοπαλικού κλέρου συνήθησα καθ' όδον τον έντιμον και σεβαστόν στρατηγόν κ. Λαγκλήν. Ητο πειλίδος; και όρως. Τόν έρωτώ: στρατηγέ τί έχετε; Καί μου άπαντά: Κατέρχομαι, αγαπήτε Καραϊβάνε, από τα Άνάκτορα; έπήγα να συστήσω εις τον Βασιλέα να άκολουθήση την έθνικην πολιτικην και να τεθή επί κεφαλής του Έλληνικού στρατού και να βαδίση παρά το πλεονόν των μεγάλων ήμιών συμμάχων. Ο Βασιλεύς όχ μόνον άντέστη τίς τοτο, αλλά μου ειπε: «Αυτοί δέν εινα σύμμαχοί μας; σήμαχος μόνος εις ο Βουλγαρος και ο Τούρκος!»

Κ. ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Καθ' όταν ή σκληρά εκείνη άπάντησι; έδόθη και τον τότε Βασιλέα, καταπαρκετός ή έκαστοί των προσφύγων τή άπίστησις.—Πάντα, Μεγαλειότατε, να παρατούσαμεν ήμεις τους Τούρκους; διότι ύπυκούσμεν ταυτά; εις τας έπιπέσεις; τον προσέβη και ηρωσβετικόν άντικρούσικον και έντερον παραδίχην. Διά μυσίον κινδύνου και διαφορών μέσον κατήλθεν εκ Φαναρίου και Κωνσταντινουπόλεως; κλεινός και κλεινός Ισαόρχης, ο όποιος ένεφανισθη έπ' όνομα της τότε μεγαλοτατης; και όταν έστραφίσε τα δεινοαθήματα του Έλληνικού Μεγαλειότατη του προσέφερε την έπ' όνομα:

«Να φροντίσετε να τα περνάτε καλά με τους Τούρκους.—Αλλά μάς σκοτώνουν, μάς σπάζουν.—Τίποτε; να τί περνάτε καλά.» Δέν είσερον σε ποσ φαρμακείο θα έπρεπε να έκτελέσωμεν αυτήν την ουσίαν, ή όποια έγραφε: «Να τα περνάτε καλά με τους Τούρκους.» έφ' όσον έκείνοι μάς έσφαζιν!

Τούτον: «Όταν κατ' επανάληψιν έληθήσαμεν να εκπτελώμεν μνημόσμον εν Άθήναις ύπερ των εν Τουρκία ύπερ πίστεως και πατρίδος; πεσόντων και διαποροτρόπων; εξαφανισθέντων πατέρων και άδελφών ήμιόν, δέν μάς έδίδετο ή άδεια να γίνη το μνημόσμον έκείνο; και διατί νομίζετε; Αιά να μη διγύ ή ελασθησία των Τούρκων; Καί όταν το μνημόσμον επί τέλους εκπτελώθη, εισαχθήσων εις τον ναόν τα όργανα της τάξεως και άφού άνέστραψον τον δισκον των κολλήθων και έσχησαν την βυζαντινήν σημαίαν και καταπορήσαν τον στέφανον των προσφύγων και άλυτρωτων, μάς ώδηγήσαν με τας έφοροχας εις την είρκην διότι πολιτικοί δήθεν λόγοι δέν έπατρέποντο και σάς όμολούθ όσι ο έκαμνημόσμον έκείνο; λόγο; δέν ήτο πολιτικός; πά; θα έτολμούσαμεν να δίξωμεν τόσον πολύ έκινδύνον κράτματι.»

Γ. ΜΠΟΥΜΠΟΥΧΑΣ.—Ποία έποχή ήτο; Κ. ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Μάιος του 1916. Καί όμολούσντες διεκόπημεν κατ' επανάληψιν και εις ποτον σημειον: «Ακούσατε εκ τραγικόν αυτ' σημειον έλεγον: «Ας σχίσω εις τμήματα το Έθνος; τα έθνικά του σήματα; ές ταμάχιον εις λωρίδας ή Έκκλησία τα έβλε της άμια, ίνα εκάδωσ τα; πλήγως των σκλαβών, άν έννοείται έμειναιμ τούτοτο. Αυτό ήτο το έπίμαχον σημειον του λόγου, το όποιον έθεωρηθη επικινδύνον και πολιτικός έπισημάλει.

Και έτερον: «Όταν έξεργάγη ή εκραυγή του Ταταίου ή εφάρταστος φωνάσασα των άνθρώπων έκείνων όσος καθ' ήμιόν δέν έλεγον έκμαίεσθι! Διέδωσαν ότι ειζον δήθεν συλλάβει

Ι. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.—Εί; θού; πληροεόςος εις; την διαλυθείσαν Συνέλευσιν έξοικρότησε την δήλωσιν της μετιβόσεως; του Κωνσταντινου εις Ξυρόνγη.

Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ.—Εί; ο όποιος άπεδοκαμώθη άμέσως ύπό της θρακικής όμδος και έξέλγει διά Τουρκικόν φρυγών.

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Πιθανόν, κύριοι, να συνήρη το τοιούτον. Ναί, δέν άποκλείεται τούτο να έγινε. Ίσως; διότι ήμεεις, καθ' όλην την θύελλαν της καταστροφής, την όποιαν έβλέπομεν ένσκήπτουσαν, διετηρώμεν άκόμη μέσος εις την ψυχην ήμιόν πίστιν περί σωτηρίας των κινδυνεύοντων μερών μας. Διότι άλλοίμονεν άν από τα άτομα και από τα έθνη εύκόλος; έκλείπη ή πίστις. Ναί, είχομεν άκοιμη πίστιν και έλπίδα; όσος πίστιν κρίπει να έχων και όλοι έκείνοι, οίόποιοι έννοούν άγωνισθούνθη; διά δημοκρατικη; ιδεολογία; άφού και αύτός οΝάτσαρος; την κιστινύπεροτον πάντων έθεσαν, ειζον το περιλάλητον: «ο έχων πίστιν.» Αλλά και κατ' άλλο πρακτικώτερον ειπε κατωτέρω: «ου πάς ο λέγων μοι Κύριε...αλλά ο ποδόν το θέλημα του Πατρο; μου...» Επομένως δέν άκει να λέγη κανείς ότι εις δημοκρατικός; και ότι έχει δημοκρατικην ιδεολογίαν, αλλά κρεί και να εργάζεται, να άγωνίζεται προς έλικωκώτησιν αυτης. Επανερχόμενος επί του θέματος, κύριοι πληροεόςοι, δηλώ προς ύμάς, ότι ήλθε από διετίας στιγμή, κατά την όποιαν οι άντιπρόσωποι των Θρακικών εν τη Ι' των Έλλήνων Συνελεύσεως, έμνημόσμον επίληρο προσήθησαν από πρός τον Μ. Δυναμειός, ότι πρός τη Μικράν Ασίαν έκινδύνεσεν και ή Θράκη. Συντετριμένους τότε συνήλθομεν κατ' ιδίαν και συνετάξαμεν σχεμακόν ύπόμνηματόν όποιον παρεδόσαμεν έμπιστευτικώς εις ύπουργόν, άντικαθητότητα τον τότε Πρόεδρον της Κυβερνήσεως; άπουσιάζοντα εις Ευρώπην, τον όποιον παρεκαλώσαμεν όσος; το εισαγγή τάχιστα εις το Ύπουργικόν Συμβούλιον. Μετά μίαν έβδομάδα εις εναγώνιον ερώτησιν μας, άπαθώς και άταράχος; μάς άπήτησε: «Αι το έχλασα στη τούτη μου! Ναί, κύριοι πληροεόςοι, ύπόμνημα με δοκουμένα τούσθη; σοβαρότητα; υπόμνημα το όποιον διαλαβήμεν ότι κοντά εις; την Μικράν Ασίαν, έκινδύνεσεν και ή Θράκη, εκρατηθη επί μίαν εβδομάδα εις τα θέλματα του ύπουργού έκείνου και δέν έξηγήθη ειμή...»

ΠΟΛΛΟΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΙ.—Ποτός ήτο ο Ύπουργός έκείνος;

ΦΙΛΑΝΔΡΟΣ.—Ο κ. Βούζιης ο Γεν. Διοικητής της άπολυτοθείας μετείτατε Θράκη; μας ο όποιος άντικαθητο των άπουσιάζοντα τότε εν Εθροκμηροδρον της Κυβερνήσεως εν τώ ύπουργείω της Δικαιοσύνης; και της διευθύνσεως του πολιτικού γραφείου. Ούτος; και ήμεις έκρίθη; ως άμοδιώτερος; εις ποσόν άλλον να άποτανθώμεν; «Οκοιο; πέσει στη θάλασσα, το φείδι άραυιάζει; λέγει μια παροιμία.

Και ήρωτώμεθα: «ποι έμείθατε σεις; ότι κινδυνεύει ή Θράκη;» Μάς το ειπε ο δεινα κροσβετής άπηνήμησεν τότε έμειν εν έμβρονητός. Αλλά σάς έκτεώμεν κ. Ύπουργέ, όσωσται την δυστυχή Θράκην, όσωσται την Μ. Ασίαν.

Δέν διατρέχονμεν κανένα κίνδυνον μάς άπηνήθησεν στερεοτικώς.

Διά ταυτα και άλλα παραλληλως, κύριοι, παρακαλώ να πιστεύσητε ότι διά των προσφυγικόν κόσμον, ο όποιος; ουτε καταρτάται, ουτε βλασημει εν τη δυστυχία του, διά των προσφυγικόν κόσμον ή Δυναστεία των Γλύξμπουργκ δέν εις δυνατόν να εις πλέον εύμενης και άνεκτη. Ως άντιπρόσωπος; δε και έγω του προσφυγικού κόσμου προσωπικώς; και εκ μέρους; έκείνου εκ των συμπαιτών μου προσφύγων, με τους όποιους ήλθον εις έπισην και έσφυρομέλησρα και έσθηθσοκλήσρα τας; διαθεσεις; αυτών, έπιστήμκος και κατηγορηματικώς; δηλώ, ότι και συζήτησος; καν; περί επανόδου της; Δυναστείας; αυτης; άποτελεί δι' ήμάς; χλευσισμον και προσβλήθη; και πλήγη; κωϊρον; προς; τον; κόνον; και την; συμφοραν; ήμιόν; των; θυμάτων; μιάς; οικτρής; πολιτικής; και; μιάς; άμαρτωλής; Δυναστείας; Ι...